

Základy operačních systémů

KIV/ZOS

Pavel Třeštík
A17B0380P

12. února 2021

Obsah

1	Úvod	3
2	Analýza	4
2.1	File system	4
2.1.1	Blok	4
2.1.2	Inode	4
2.1.3	Bitmapa	5
2.1.4	Superblock	6
2.2	Příkazy	6
3	Programátorská dokumentace	7
3.1	Moduly	7
3.2	Ukládání do adresáře	7
3.3	Implementace příkazů	7
3.3.1	cp	8
3.3.2	mv	8
3.3.3	rm	8
3.3.4	mkdir	8
3.3.5	rmdir	8
3.3.6	ls	9
3.3.7	cat	9
3.3.8	cd	9
3.3.9	pwd	9
3.3.10	info	9
3.3.11	incp	9
3.3.12	outcp	10
3.3.13	load	10
3.3.14	format	10
3.3.15	slink	11
4	Uživatelská dokumentace	12
4.1	Přeložení a spuštění programu	12
4.2	Příkazy	12

1 Úvod

Cílem této práce je vytvořit zjednodušený souborový systém (anglicky file system, dále jen (pseudo) FS) založený na reálném FS i-uzlů (anglicky i-node, dále jen inode). Dále nad tímto systémem implementovat některé základní Linuxové příkazy jako například "cd, ls" a další. Tyto příkazy jsou zadávány do konzole, která bude součástí programu.

Konkrétní příkazy, které mají být implementovány jsou:

- cp - zkopíruje soubor
- mv - přesune soubor
- rm - smaže soubor
- mkdir - vytvoří adresář
- rmdir - smaže adresář
- ls - vypíše obsah adresáře
- cat - vypíše obsah souboru
- cd - změni aktuální cestu do adresáře
- pwd - vypíše aktuální cestu
- info - vypíše informace o souboru/ adresáři
- incp - zkopíruje soubor pevného disku do pseudo FS
- outcp - zkopíruje soubor z pseudo FS na pevný disk
- load - načte soubor z pevného disku a vykonává příkazy z tohoto file
- format - formátuje soubor na pseudo FS
- slink - vytvoří symbolický link

2 Analýza

Programu se předá název souboru jako argument při spuštění. Do tohoto souboru je ukládán pseudo FS.

2.1 File system

File systém má 4 hlavní struktury, ze kterých se skládá. Tyto struktury jsou ve FS poskládány dle obrázku 2.1.

Tyto struktury jsou:

1. blok (anglicky block) - uchovává data
2. inode - uchovává informace o souboru/ adresáři a odkazy na bloky
3. bitmapa - mapa určující obsazenost bloků/ inode
4. superblock - uchovává metadata FS a adresy ostatních struktur

Superblock	inode bitmap	block bitmap	inodes	blocks
------------	-----------------	-----------------	--------	--------

Obrázek 2.1: Struktura file systému

2.1.1 Blok

Blok je uložisko o konstantní velikosti.

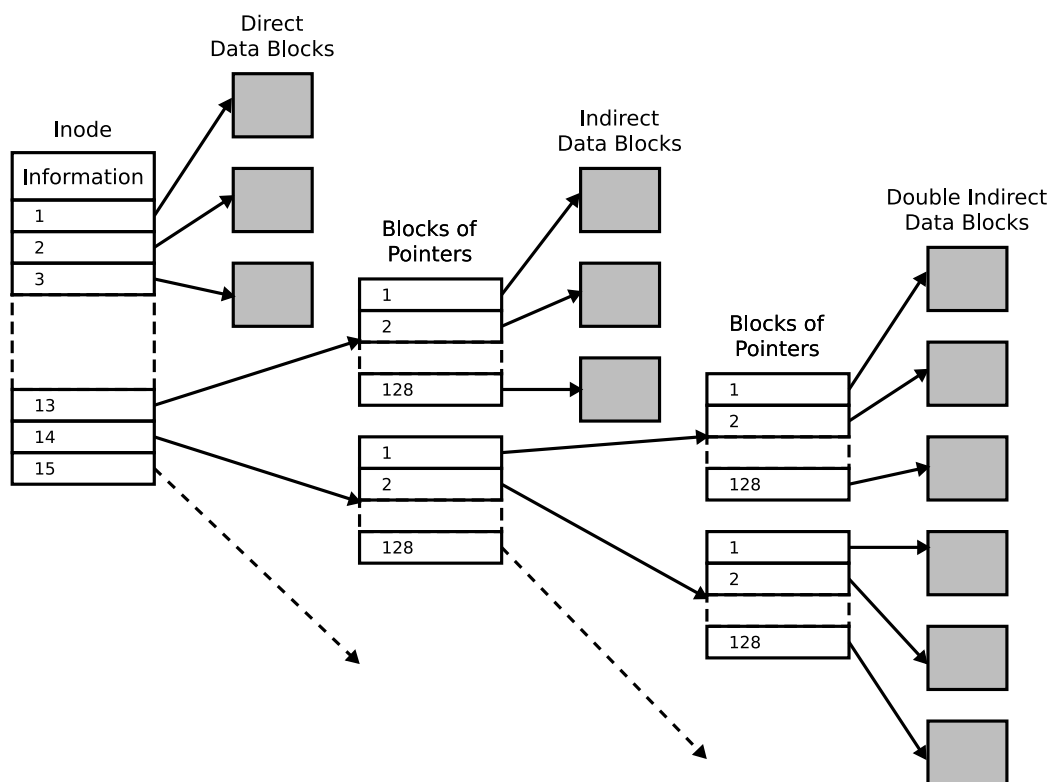
2.1.2 Inode

Je to struktura, která reprezentuje každý adresář a soubor ve FS. Uchovává základní informace o adresáři/ souboru jako například velikost, ID a další. V inode jsou také uchovávány odkazy na bloky.

Každý adresář má právě jeden blok a tudíž je limitovaný počet položek, které mohou být v adresáři uloženy. Soubory mají proměnné počty bloků, ale

stále jsou limitovány maximálním počtem bloků. Tento limit je také spjatý s velikostí bloku.

Na obrázku 2.2 je znázorněna struktura inode. V tomto obrázku jsou indirect bloky až 13tý a 14tý odkaz inode. V této práci je ale struktura inode zjednodušená a má pouze 5 přímých odkazů, 1 nepřímý odkaz první úrovně (odkaz 13 v obrázku) a 1 nepřímý odkaz druhé úrovně (odkaz 14 v obrázku).

Obrázek 2.2: Struktura inode

Zdroj: https://en.wikipedia.org/wiki/Inode_pointer_structure

2.1.3 Bitmapa

Pro každý blok/ inode je v příslušné bitmapě jeden bit, který určuje zda-li je blok/ inode na té pozici obsazený.

2.1.4 Superblock

Mimo uchovávání metadat, jako například "podpis" tvůrce FS, uchovává umístění (adresy) ostatních částí. V superblocku se uchovávají adresy bitmap, inode a bloků. Je zde také zaznamenán počet bloků a velikost jednoho bloku.

2.2 Příkazy

Příkazy mají fungovat na principu stejnojmenných příkazů v systému Linux. Protože příkazy mají být implementovány nad zjednodušeným pseudo FS, tak některé příkazy mohou fungovat trochu jinak než v typickém Linuxu nebo mohou mít úplně jinou funkci (např. příkaz `info`). Většina příkazů má jeden nebo dva parametry, které odkazují na soubor nebo adresář ve FS. Všechny soubory a adresáře jsou zadány absolutní nebo relativní cestou, proto musí být FS schopný najít soubor z aktuální pozice i z root adresáře FS.

3 Programátorská dokumentace

Program je psán v jazyce C, využitím pouze standardních knihoven.

3.1 Moduly

Moduly do kterých je aplikace rozdělená.

- `main` - spouštěcí modul programu
- `general_functions` - poskytuje strukturu `linked list` a makra
- `console` - modul spouští konzoli, kterou uživatel ovládá program. Rozkládá vstup na části a volá příslušné funkce
- `fs_manager` - zpracuje vstup, který převeze od modulu `console` a volá obslužné funkce z modulu `commands` se zpracovanými vstupy
- `commands` - vykonává funkce příkazů a provádí změny ve FS
- `file_system` - poskytuje funkce manipulující s FS a použité FS struktury

3.2 Ukládání do adresáře

Adresář je inode, který má alokovaný právě jeden blok. Položky adresáře jsou ukládány do tohoto bloku jako struktura `directory item`, která uchovává inode ID jako `int32_t` a jméno inode s tímto ID, které je 12 znaků dlouhý buffer. Tedy 11 znaků dlouhé jméno a 12tý znak je ukončující `'\0'`.

3.3 Implementace příkazů

Všechny příkazy jsou implementovány v modulu `commands`. Každý příkaz využívá nějakou funkci z modulu `file_system`, aby vykonal akci nad FS.

3.3.1 cp

Prototyp: `int copy(int32_t sparent, int32_t tparent, char* sname, char *tname)`. Vstupy funkce jsou jméno zdroje (`sname`) a cíle (`tname`) a ID adresářů ve kterých se tyto jména mají nacházet. Funkce hledá zdroj a cíl v adresáři podle jména a podle toho, zda úspěšně najde výsledek reaguje. Pokud `sname` neexistuje, funkce končí chybou. Na cíl funkce reaguje podle toho, zda-li `tname` existuje, je adresář nebo je soubor. Pokud `tname` neexistuje, vytvoří se v adresáři s inode ID `tparent` soubor se jménem `tname`. Pokud je `tname` adresář vytvoří se v něm soubor se jménem `sname`. Pokud je `tname` existující soubor, vymažou se data souboru a nahradí se daty souboru `sname`.

3.3.2 mv

Prototyp: `int move(int32_t sparent, int32_t tparent, char* sname, char *tname)`. Chová se podobně jako `cp`, ale funguje velmi odlišně. Protože není třeba zachovat původní soubor `sname`, tak příkaz jednoduše přesune/přejmenuje adresářovou položku `sname` do/ na `tname`.

3.3.3 rm

Prototyp: `int remove_file(int32_t where, char *name)`. Hledá položku se jménem `name` v adresáři s inode ID `where`. Vrací chybu, pokud soubor není nalezen. Pokud je soubor nalezen, jsou vymazána data souboru a položka souboru z adresáře `where`.

3.3.4 mkdir

Prototyp: `int make_directory(char *name, int32_t parent_nid)`. Načte inode s ID `parent_nid`, zkontroluje, zda-li jméno `name` již existuje a pokud neexistuje, tak vytvoří nový inode pro adresář a přidá položku s `name` do načteného adresáře.

3.3.5 rmdir

Prototyp: `int remove_directory(int32_t node_id)`. Načte inode s ID `node_id`, zkontroluje, zda-li je adresář prázdný a následně uvolní blok, do kterého jsou ukládány položky a vynuluje inode s `node_id`.

3.3.6 ls

Prototyp: `int list_dir_contents(int32_t node_id)`. Načte inode s ID `node_id`, pokud se jedná o adresář, načítá a vypisuje položky v něm uložené.

3.3.7 cat

Prototyp: `int cat_file(int32_t where, char *name)`. Načte inode adresáře `where` a hledá v něm položku `name`. Po nalezení položky, vypíše její obsah, pokud se jedná o soubor. Načítá po velikosti bloku.

3.3.8 cd

Prototyp: `int change_dir(int32_t target_id)`. Načte inode s ID `target_id` a pokud se jedná o adresář, nastaví globální proměnou `position`, která určuje aktuální pozici ve FS, na načtený inode.

3.3.9 pwd

Prototyp: `int print_working_dir()`. Funkce postupně prochází adresáře pomocí `".."` (předchozí adresář), dokud nedojde do root adresáře. Průchodem ukládá každý prošlý adresář do linked listu a ten po dosažení root adresáře vypíše.

3.3.10 info

Prototyp: `int node_info(int32_t where, char *name)`. Vypíše informace o adresáři nebo souboru `name` nacházející se v adresáři s inode ID `where`.

3.3.11 incp

Prototyp: `int in_copy(char *source, int32_t t_node, char *source_name, char *target_name)`. Načte soubor z uložistě mimo FS této práce a zkopíruje data tohoto souboru do pseudo FS. Zdroj souboru je `source` a `source_name` je pouze název souboru v případě, že soubor byl zadán cestou. Dále je načten inode s ID `t_node`, který by měl adresář, ve kterém se hledá položka `target_name`. Příkaz reaguje stejně jako `cp` na existenci a typ souboru/ adresáře `target_name`.

3.3.12 outcp

Prototyp: `int out_copy(int32_t where, char *name, char *target)`. Plní opačnou funkci k **incp**. Tedy kopíruje soubor se jménem **name** v adresáři s inode ID **where** do souboru **target**, který se nachází mimo pseudo FS.

3.3.13 load

Prototyp: `void load(char *file)`. Tento příkaz není implementován v modulu **commands**. Funkce načte soubor **file** a provádí příkazy, které jsou v souboru uloženy. Formát souboru je jeden příkaz na řádku. Tato funkce je implementována v modulu **console**, protože musí rozložit načtený vstup a volat příslušné obslužné funkce.

3.3.14 format

Prototyp: `int format(char *size)`. Je druhý příkaz, který není implementován v modulu **commands**, ale je implementován v modulu **fs_manager**. Jako argument je očekáváno číslo s jednotkami (např. 100MB). Po převedení jednotek na číslo, se začne vytvářet FS do souboru, který byl zadán jako argument programu. Nejdříve se vytvoří struktura **superblock**, do které jsou spočítány adresy počátků ostatních částí FS. Adresy jsou počítány nejdříve pomocí inkrementu 1:5. Tedy 1B do bitmapy inode (8 inode v každém inkrementu) ku 5B do bitmapy bloků (tedy 40 bloků). Pokud již není možné do zadané velikosti FS vložit tento inkrement je zbytek místa doplněn bloky po 8 (tedy 1B v bitmapě bloků). Postupně se potom zapisují data do souboru. Nejdříve se запиše **superblock**, poté první byte inode bitmapy, kde se první inode rovnou inicializuje jako zabraný. Po doplnění 0 do začátku bitmapy bloků, je stejně jako u inode bitmapy první blok inicializovaný a poté doplněn 0 do inode adresy. Poté je inicializován root inode s ID 1 a zapsán do souboru. Tato inode struktura je poté vynulována a dále zapisována do souboru do dosažení adresy bloků. Na začátku adresy bloků jsou inicializovány adresářové položky `."` a `.."` root adresáře a zbytek souboru je doplněn nulami do spočítané velikosti.

3.3.15 **slink**

Prototyp: `int symbolic_link(int32_t src, int32_t par, char *name)`.
Vytvoří nový inode, který ukazuje na inode ID `src`, pomocí `direct1`. Tento inode je uložen pod jménem `name` do adresáře s inode ID `par`. Podle definice se tedy jedná o "smart link", protože link je vázaný na inode ID, tedy funguje i při přesunutí linku do jiného adresáře nebo přejmenování zdrojového souboru/ adresáře. "Symbolic link" pouze ukazuje na položku v adresáři a při přesunutí nebo přejmenování zdrojového souboru/ adresáře, je link rozbit.

4 Uživatelská dokumentace

4.1 Přeložení a spuštění programu

Jedná se o konzolovou aplikaci. Se zdrojovými soubory je přidán i **makefile**. Požadavky jsou překladač **gcc** a příkaz **make**. Přeložení aplikace je tedy velmi jednoduché. Stačí zavolat příkaz **make** v adresáři s **makefile**.

Po provedení příkazu **make** je vytvořen spustitelný soubor **runfs**. Tento soubor požaduje právě jeden parametr, který odkazuje na soubor, kde bude vytvořen pseudo FS.

4.2 Příkazy

Všechny argumenty příkazů mohou být zadány absolutní nebo relativní cestou.

- **cp s1 s2** - zkopíruje soubor s1 do/ na s2 (s2 může být adresář i soubor)
- **mv s1 s2** - přesune soubor s1 do/ na s2 (pokud s2 existuje, soubor s2 je odstraněn, lze také využít k přejmenování)
- **rm s1** - smaže soubor s1
- **mkdir a1** - vytvoří adresář se jménem a1
- **rmdir a1** - smaže adresář se jménem a1
- **ls a1** - vypíše obsah adresáře a1
- **cat s1** - vypíše obsah souboru s1
- **cd a1** - změní aktuální cestu do adresáře a1
- **pwd** - vypíše aktuální cestu
- **info s1/ a1** - vypíše informace o souboru/ adresáři s1/ a1
- **incp s1 s2** - zkopíruje soubor s1 z pevného disku do adresáře/ souboru s2 v pseudo FS

- outcp s1 s2 - zkopíruje soubor s1 z pseudo FS do s2 na pevném disku
- load s1 - načte soubor s1 z pevného disku a vykonává příkazy z tohoto file
- format xxxYY- formátuje soubor na pseudo FS, xxx je číslo a YY jsou jednotky (př. 100MB)
- slink s1 name - vytvoří symbolický link se jménem "name" ukazující na s1
- exit - ukončí program

5 Závěr

Cílem práce bylo implementovat file system založený na inode a některé základní příkazy pro užití a testování tohoto FS. Oproti reálnému FS využívající inode je ale práce zjednodušena.

Práce je stabilní a příkazy z většiny fungují jako příkazy systému Linux. Největší rozdíl je u příkazu `info`, který má kompletně jinou funkci v Linuxu než v této práci. Příkazy `incp` a `outcp` nejsou běžné Linuxové příkazy. A nakonec příkaz `slink` je ve skutečnosti spíše "smart link" než "symbolic link" (více v sekci 3.3.15).

Ovšem i přes správnou funkci jsou na práci věci, které by se daly vylepšit. Jedná se především o výkonnostní vylepšení. Příkladem může být přepisování souboru některým z příkazů jako `mv/ cp`. Ve stávající implementaci, pokud cílový soubor existuje, tak jsou nejdříve odstraněny všechny reference na bloky dat tohoto souboru a pak jsou znovu přiděleny nové bloky. Toto je ovšem poměrně neoptimální řešení, na příklad proto, že pokud bude zdrojový soubor větší než původní, tak není nutné odstranit všechny reference a znovu přidělit potřebný počet bloků. Stačilo by pouze přidat počet chybějících bloků, aby bylo možné uložit zdrojový soubor a přepsat již alokované bloky.